

יומא מ

רבי יוחנן	רבי ינאי	
אינה מעכבת	מעכבת	עליית גורל מתוך קלפי
אינה מעכבת		הנחה

רבי נחמיה	רבי יהודה	
מעכבא	לא מעכבא	דברים הנעשין בבגדי לבן מבחוץ לשון ראשון
ר' יוחנן - לא מעכבא - הני מילי עבודה, הגרלה לאו עבודה היא.	ר' ינאי - מעכבא - כרבי נחמיה	כולי עלמא לא פליגי דלא מעכבא
כולי עלמא לא פליגי דמעכבא	ר' ינאי - מעכבא - שאני הכא דתנא ביה קרא אכר אפה אכר אפה תרי זימני.	ר' יוחנן - לא מעכבא - כרבי יהודה

קושי על ר' ינאי לפי הלשון השני: מיתבי: מצוה להגריל, ואם לא הגריל - כשר.

- בשלמא להך לישנא (לשון ראשון) דאמרת אליבא דרבי יהודה כולי עלמא לא פליגי דלא מעכבא - הא מני רבי יהודה היא.
 - אלא להך לישנא דאמרת פליגי (לשון שני)
 - בשלמא למאן דאמר (ר' יוחנן) לא מעכבא, הא מני - רבי יהודה היא.
 - אלא למאן דאמר מעכבא (ר' ינאי) הא מני?
- תירוץ: תני: מצוה להניח.**

קושי 2 על ר' ינאי לפי לשון שני: תא שמע:

תנא קמא	רבי שמעון
מצוה להגריל ולהתודות, לא הגריל ולא התודה - כשר	לא הגריל כשר, לא התודה - פסול

וכי תימא הכי נמי להניח – לא מסתדר עם דברי ר' שמעון כי והתניא: **מת אחד מהן - מביא**

חבירו שלא בהגרלה, דברי רבי שמעון! משמע שהגרלה לא מעכב
תירוץ: רבי שמעון לא ידע מאי קאמרי רבנן, והכי קאמר להו: אי הגרלה הגרלה ממש קא אמריתו - פליגנא עלייכו בחדא (בוידוי), אי הגרלה דקאמריתו היינו הנחה - פליגנא עלייכו בתרתי (הגרלה לא מעכבת, וידוי מעכב).

סדר העבודות עם פר ושעיר

1. וידוי כהן גדול על הפר שלו ושל משפחתו
2. הגרלה לשעירים
3. וידוי על פר של הכהנים ושחיטתו
4. הכנסת כף ומחתה והקטרת הקטורת בקדש הקדשים
5. הזאה מדם הפר בקודש הקדשים לפני הכפורת
6. שחיטת השעיר לה'
7. הזאה מדם השעיר בקודש הקדשים לפני הכפורת
8. הזאה מדם הפר בהיכל (בחוף) לפני הפרוכת
9. הזאה מדם השעיר בהיכל (בחוף) לפני הפרוכת
10. עירבוב הדמים מפר ושעיר ונתינתם על המזבח הקטורת בקודש הקודשים

קושי 3 על ר' ינאי לפי לשון שני: תא שמע: פר מעכב את השעיר, ושעיר אין מעכב את הפר במתנות שבפנים.

בשלמא פר מעכב את השעיר
 (#7 לפני 5) -
 דאי אקדמיה לשעיר מקמי פר,
 לא עבד ולא כלום

אלא שעיר אין מעכב את הפר מאי ניהו?

הקושי: עיקרא הגרלה נמי לא מעכבא!

- תירוץ 1: לא, דאקדים מתנות דפר במזבח מקמי מתנות דשעיר בהיכל (10 לפני 7) ורבי יהודה היא, דאמר: **דברים הנעשין בבגדי לבן בחוץ, לא מעכבי**.
קושי: והא **במתנות שבפנים** קתני!
תירוץ 2: אלא, הא מני - רבי שמעון היא, דאמר: **הגרלה לא מעכבא**.
תירוץ 3: לעולם רבי יהודה היא, ונהי דבסדרא לא מעכבא - הגרלה מיהא מעכבא.

שיוד מחלוקת תנא קמא ור' שמעון לדעות בברייתא אחרת (לפי פירוש רש"י): ואזדו לטעמייהו;
 דתניא:

רבי שמעון	רבי יהודה	יצאף חי לפני ה' לכפר עליו
עד שעת וידוי דברים	עד שעת מתן דמו של חברו	עד מתי יהיה זקוק לעמוד חי?
לכפר עליו - בכפרת דברים הכתוב מדבר (מוכיח שוידוי מעכב)	כדתניא: לכפר - בכפרת דמים הכתוב מדבר, וכן הוא אומר (ויקרא טז) וכלה מכפר את הקדש, מה להלן בכפרת דמים - אף כאן בכפרת דמים, דברי רבי יהודה	במה חולקים?

קושי 4 על ר' ינאי לפי לשון שני: תא שמע, **שאלו תלמידיו** (גם ר' יהודה וגם ר' נחמיה היו תלמידיו של ר' עקיבא) **את רבי עקיבא: עלה בשמאל מהו שיחזור לימין? אמר להן: אל תתנו מקום לצדוקים/השמטת הצנזורה: / למינין/ לרדות**.
 טעמא - דאל תתנו מקום לצדוקים לרדות, הא לאו הכי - מהדרינן ליה, והא אמרת הגרלה מעכבא, וכיון דקבעתיה שמאל היכי מהדרינן ליה?
דחייה: אמר רבא: הכי קאמרי, **עלה הגורל בשמאל מהו שיחזירו לו ולשעירו לימין? אמר להם: אל תתנו מקום לצדוקים/השמטת הצנזורה: / למינין/ לרדות**.

ניסיון להוכיח שיש תנא הסובר שהגרלה מעכבת: תא שמע: **אילו נאמר את העציר אע** עליו - הייתי אומר: יניחנו עליו, תלמוד לומר **עלה כיון שעלה - שוב אינו צריך**.

למאי? אילימא למצוה - מכלל דהנחה מצוה נמי לא? אלא לאו - לעכב, ושמע מינה: הגרלה - מעכבא, הנחה - לא מעכבא.

דחייה: אמר רבא, הכי קאמר: **אילו נאמר אע עליו הייתי אומר יניחנו עליו עד שעת שחיטה, תלמוד לומר: אע עלה, כיון שעלה שוב אינו צריך**.

הוכחה לר' ינאי לפי לשון שני - לדעת ר' יהודה הגרלה מעכבא: תא שמע: (ויקרא טז) **וצהו חטאת - הגורל עושהו חטאת, ואין השם עושהו חטאת**. שיכול, והלא דין הוא: ומה במקום שלא קידש הגורל - קידש השם, מקום שקידש הגורל - אינו דין שיקדש השם? תלמוד לומר **וצהו חטאת - הגורל עושה חטאת, ואין השם עושה חטאת**.
 סתם סיפרא מני - רבי יהודה, וקא תני: **הגורל עושה חטאת ואין השם עושה חטאת**, אלמא: הגרלה מעכבא.
הקושי עומדת נגד דעת ר' יוחנן: תיובתא דמאן דאמר הגרלה לא מעכבא! תיובתא.

רב שמשון רפאל הירש ויקרא טז:

שני השעירים האמורים כאן מתארים לפנינו שתי דמויות. בתחילה הם זהים בתכלית, אך דרכיהם נפרדות על סף המקדש. שניהם "שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקיותן כאחד" (יומא סב ע"א). שניהם עומדים כאחד ובשווה "לפני ה' פתח אהל מועד" (לעיל פסוק ז). שניהם עומדים בפני אותה הכרעה - באפשרויות שוות של הכרעה - בין "לה" ובין "לעזאזל". שניהם יכולים להיות כך או אחרת; יתר על כן: כל אחד יכול להיות כך - רק מפני שהיה יכול להיות גם אחרת: "אין הגורל קובע אלא בראוי לשם" (יומא סג ע"ב). ומכאן ואילך דרכיהם נפרדות בתכלית הפירוד... כל אחד מאתנו הוא בבחינת "שעיר". ניתן לו כוח ההתנגדות; והוא מוכשר להתנגד בעוז לכל דרישה שהוטלה על רצונו. וערכם המוסרי של חיינו תלוי באופן הפעלת כוח זה. בידינו להפעיל את כוח ההתנגדות ברשות ה' ותחת מרותו. בידינו להיות בבחינת "שעיר לה": להתנגד לכל הגירוים הפנימיים והחיצוניים, המפתים אותנו לסור מעל ה'. או בידינו להיות בבחינת "שעיר לעזאזל": להפעיל את כוח ההתנגדות על - ידי סירוב עז לשמוע בקול ה'. כי ה' העניק לנו את כוח ההתנגדות; אך בידינו להפנות כוח זה עצמו - כנגד ה' שנתנו לידינו. הרשות בידינו להתמכר ללא מגן לחושניות ולכל גירויה; אף - על - פי שה' לא נתן לנו את כוח ההתנגדות - אלא לצורך המלחמה בפיתויי החושניות. מי שנחלט לכוח החושניות - בניגוד למי שהשתעבד לה' ולתורתו - קרוי כאן "לעזאזל".

